

Landschapskrant

Haspengouw en Voeren

Purperorchis © Vildaphoto

Inhoudstafel

© RLH

Beste lezer

Landschapskrant – Mei 2009 – Nummer 19

Vertederd naar de kinderen kijken terwijl ze spelenderwijs bijleren over de eikelmuis, in alle rust vanachter een koffietje zoeken naar de gierzwaluw, al slenterend boeiende verhalen van een natuurgids aanhoren, wandelen door de eigen omgeving met extra oog voor fladderende wezentjes of groene stilleven, ... De keuze is eindeloos en de dag van de biodiversiteit biedt het je allemaal! Dus houd enkele dagen in de week van 22 mei vrij en geniet dan extra van alle biodiversiteit die Haspengouw en Voeren ons cadeau doet.

Het RLH-team

2
Dag van de
biodiversiteit

3
Samen sterk
voor natuur en
landschap

4
Opgepoetste
greenspots en
wandelfolders

4
Korte berichten

Kasteel met uitzicht op Haspengouw

Eindelijk is het zover! Het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren verhuist naar het kasteel De Fauconval te Kortesseem. Dit schitterend kasteeltje is een prachtig visitekaartje en vormt de ideale uitvalsbasis om aan natuur- en landschapswerk te doen.

Na een jarenlange renovatie is 'De Fauconval' volledig in zijn oude glorie hersteld en is het klaar om het voltallig RLH-team te ontvangen. Door de okergele gevelkleur springt de neoclassicistische stijl van het 150 jaar oude gebouw direct in het oog. De sobere en symmetrische gevel staat in schril contrast met het levendig kasteel-

park. Dit park is aangelegd in Engelse stijl en herbergt tal van speciale boomsoorten. Zo staat er zeer speciale Japanse notenboom. Deze Ginkgo Biloba zou geneeskrachtige eigenschappen bevatten en wordt in het verre oosten vereerd als een god. Toch heeft het park nood aan een heuse opknapbeurt. Het Regionaal Landschap zal de gemeente Kortesseem hierbij adviseren en waar mogelijk ondersteuning bieden.

*Ben je nieuwsgierig geworden naar onze nieuwe locatie of wil je gewoon eens weten waar het RLH al dat uitstekende denkwerk levert? Noteer dan alvast onze **open dag op zondag 13 september** in je agenda.*

© RLH

Nieuw adres van het
**Regionaal Landschap
Haspengouw en Voeren**
(vanaf 15 juni)

De Fauconval
Daaleindestraat 2
3720 Kortesseem

T 011-31 38 98
info@rlh.be
www.rlh.be

Biodiversiteit

Biodiversiteit is een samentrekking van de woorden biologisch en diversiteit. Het omvat alle levende wezens op aarde. Elk plantje en elk diertje heeft zo zijn eigenheid en is een onmisbaar onderdeel in het grote geheel. Als er vele soorten verdwijnen, loopt de ecologische machine vast. Denk maar aan een vliegtuig waaraan enkele schroeven mankeren. Uiterlijk is er niets te zien, maar uiteindelijk valt de boel uit mekaar. Ook onze natuur ziet er nog steeds groen uit, maar het decor wordt leger...

Eikelmuis © Vildaphoto

Grauwe Gors © Vildaphoto

Dwergblauwtje © Vildaphoto

Gierzwaluw © Hubert Lehaen

Dag van de biodiversiteit

Op 22 mei is het de internationale dag van de biodiversiteit. Ter ere van dit feest voor de talrijke flora- en faunasoorten organiseren enkele gemeenten die week, samen met lokale partners en het Regionaal Landschap, een activiteit om hun adoptiesoort extra in de kijker te zetten. Tijdens deze activiteiten kan je alles leren over onder andere de eikelmuis, de veldleeuwerik, de gierzwaluw en het dwergblauwtje.

Zaterdag 16 mei Op zoek naar de Zorro van Kortessem

Sluit je ogen en stel je voor: een oude hoogstamboomgaard met holtes om een nestje in te maken. In de herfst zijn de appels heerlijk zoet. Rond de boomgaard staat een mooie haag waar je je goed in kan verstoppert en waar je door kan lopen als je op bezoek wil bij tante Julia. Onderweg kan je er heerlijke insecten vangen. Onder het dak van het schuurtje vlakbij is het lekker rustig zodat je er de hele winter opgerold kan liggen slapen.

Als je een eikelmuisje was, was dit je favoriete droom. In Kortessem bekijken we op 16 mei de wereld door de ogen van een eikelmuis. Eikelmuis specialist Joeri Cortens en lokale Natuurpunter Geert Kempeneers nemen je mee op pad in een gebied waar dit diertje leeft. Tijdens de wandeling leer je hoe je de aanwezigheid van een eikelmuis kan opmerken én registreren, zodat we kunnen opvolgen of het goed gaat met de soort. Wie weet zie je zijn kopje met zwart Zorro masker tussen het gebladerte verschijnen of hoor je hem krijsen, blazen, grommen, fluiten of smakken. Terwijl de volwassenen op stap zijn, kunnen kinderen onder begeleiding het eikelmuis spel spelen. Na de wandeling en het spel is er de gelegenheid om iets te drinken.

Zaterdag 16 mei • 't Zoalke, Sint-Amandusstr. 14, Zammelen • Wandeling voor volwassenen start om 14.00u en 15.30u • Eikelmuis spel voor kinderen (8 – 12 j.) start om 14.00u en 15.30u • Inschrijven vóór 15 mei via info@rlh.be of 011-31 38 98

Donderdag 21 mei Met de fiets de boer op in Sint-Truiden

Goudgeel wuivende korenvelden met daarboven levenslustig tierelierende veldleeuweriken, dat is het idyllische plaatje dat Sint-Truiden voor ogen heeft.

Natuur liefhebbers en landbouwers staken de koppen bij mekaar om samen oplossingen te zoeken voor hun adoptiesoort. Er werden maatregelen bedacht die het de veldleeuwerik en andere akkervogels makkelijker maken om te overleven. Op de habitatboerderij van Jos Piffet worden ze uitgetest. Wil je meer te weten komen over de levenswijze van de akkervogels en over hoe zo'n habitatboerderij nu in het echt werkt? Sluit dan op 21 mei aan bij één van de begeleide fietstochten. Onderweg geven een landbouwer en een vogelkenner meer uitleg. Kom je van ver en heb je geen fiets bij je, dan kan je ter plaatse gratis een fiets lenen. Ben je zelf landbouwer en wil je extra informatie over hoe je subsidies kan krijgen om ook bij jou akkervogels meer kansen te geven? Dan kan je na de fietstocht een uiteenzetting over beheerovereenkomsten van de VLM bijwonen.

Donderdag 21 mei • Natuur.huis, Kleinveld 54, Gelinden • Vertrek fietstocht om 14.00u en 15.00u • Toelichting akkervogelmaatregelen om 17.00u • Inschrijven vóór 15 mei via info@rlh.be of 011-31 38 98 (indien je gratis een fiets wil lenen, vermeld dit dan bij de inschrijving)

Dinsdag 19 mei & Zondag 7 juni Rondfladderen in Bilzen

Deze kleine fladderaar vliegt snel en laag over kalkrijke graslanden. Overdag houdt hij van zonnen op een uitkijkpost en 's nachts hangt hij het liefst ondersteboven in een plantje. Inwoners van de toekomstige vlinderstad weten ongetwijfeld over welke kleine dagvlinder het gaat, voor anderen is het kwetsbare dwergblauwtje misschien nog onbekend.

Bilzen heeft als streefdoel een stad te worden waar vlinders deel uit maken van het dagelijks beeld in de lente- en zomerperiode. Om dit idealistisch doel te bereiken moeten alle aanwezige vlindertjes uitgebreid onderzocht worden. Een eerste stap in dit onderzoek is het inventariseren van het vlinderbestand. Omdat veel handen licht werk maken, wordt er door de vlinderwerkgroep van Bilzen een vlinder cursus georganiseerd. Op 19 mei zal het theoriegedeelte aan de man gebracht worden en op 7 juni zullen de cursisten de praktijk ten velde voorgeschoteld krijgen. Wil je de fladderende wezentjes in Bilzen helpen of ben je ongelukkig geïnteresseerd in vlinders? Schrijf je dan als de bliksem in, want de plaatsen zijn beperkt.

THEORIE: Dinsdag 19 mei • Remise, Waterstraat 2, Munsterbilzen • Van 19.30u tot 22.30u
PRAKTIJK: Zondag 7 juni • Kapel van de Weerstand te Munsterbilzen • Van 14.00u tot 17.00u • Inschrijven tot 15 mei via martin.stinckens@skynet.be of 089-41 32 81

Zondag 24 mei 'Srie srie' in Hasselt

Zomer, blauwe lucht, stralende zon en een groepje gierzwaluwen dat doorheen de straten van de stad scheert. Een vertrouwd beeld in Hasselt. Toch zijn er maar weinig mensen die de gierzwaluw kennen.

Wij nodigen je op 24 mei uit om eens naar boven te kijken en een echte stadsvogel te ontdekken. Onder leiding van een gids leer je de wonderlijke wereld van de gierzwaluw kennen. Wist je dat deze vogel wel 120 kilometer per uur kan vliegen? Of dat hij zijn hele leven onafgebroken blijft vliegen (zelfs 's nachts!) en enkel landt om te broeden? Dat mama en papa gierzwaluw even over en weer vliegen naar Zuid-Frankrijk om insecten te vangen voor hun kroost als het hier te slecht weer is? Dit en veel meer kom je te weten over de adoptiesoort van Hasselt. Vóór de wandeling kan je een leerrijke presentatie bijwonen, daarna gaan we op pad om te ontdekken waar de gierzwaluw broedt in Hasselt.

Zondag 24 mei • Stadhuis Hasselt, Groenplein 1, Hasselt • Start presentatie om 14.00u / Start wandeling om 14.30u • Inschrijven vóór 15 mei via info@rlh.be of 011-31 38 98

Samen sterk voor natuur en landschap

Partnerschap voor kleine landschapswonderen

Samen sterk voor NATUUR EN LANDSCHAP. Dat is het motto waar wij ons al bijna 10 jaar sterk voor maken. Dankzij LEADER, een Europees programma voor plattelandontwikkeling, kunnen we een tandje bijsteken en krijgen het landschap én de natuur een extra impuls. We sloten voor drie jaar een uniek partnerschap met de sectoren landbouw, sociale economie en natuur.

In het eerste luik van dit project maken we werk van de **kleine landschapselementen**, die zo karakteristiek zijn voor het cultuurlandschap in Haspengouw en Voeren, zoals hoogstamboomgaarden, holle wegen, poelen en knotbomen. Deze authentieke landschappelijke parels krijgen in dit project een fikse onderhoudsbeurt, we maken beheerplannen op maat en we sporen particulieren, landbouwers en gemeenten aan zorg te dragen voor deze landschapswonderen. Sociale werkplaatsen of landbouwers voeren de werken uit.

In het tweede luik bieden we een duurzame oplossing aan voor het scheren van landelijke hagen, zoals onder andere de typische meidoornhaag. Agrolaanneming, partner in dit project,

kocht een gloednieuwe flexibele **hagendorser** aan. Landbouwers besturen de hagendorser en waar de machine niet bij kan, maakt de sociale economie het werk af. Dankzij dit eenvoudig en efficiënt systeem willen we de eigenaars van landelijke hagen stimuleren om hun hagen te laten staan en eventueel zelfs nieuwe aan te planten. Denk je dat jouw haag in aanmerking komt om geschoren te worden door de hagendorser? Aarzel dan niet om ons te contacteren.

Tenslotte biedt het derde luik van dit project een oplossing voor de kilo's fruit die weggroten in de hoogstamboomgaarden, want wat moet de eigenaar doen met zoveel fruit dat maar beperkt houdbaar is? Hierdoor zijn veel eigenaars hun hoogstamboomgaard liever kwijt dan rijk. Om het voortbestaan van deze wondermooie landschapselementen te verzekeren kocht de sociale werkplaats van de Nationale Boomgaardenstichting een **mobiele sappers** aan. Tijdens de oogstperiode zal deze sappers de verschillende gemeentes in Haspengouw en Voeren bezoeken. De gelukkige bezitters van hoogstamfruitbomen kunnen er hun fruit laten persen tot een overheerlijk sapje. Pluk je in de oogstperiode minstens 4 kratjes appels? Hou dan de ronde van de sapmobiël in de gaten en laat je appels persen. Jouw appeltjes krijgen zo een tweede natuur!

HET EUROPEES LANDBOUWFONDS VOOR PLATTELANDSONTWIKKELING: EUROPA INVESTEERT IN ZIJN PLATTELAND

Oproep! HOOGSTAM in Tongeren

Goed nieuws voor de Tongenaar! De stad Tongeren wil samen met ons, in het kader van het LEADER-project, het herstel van de hoogstamboomgaarden op haar grondgebied aanpakken. Misschien heb je een boomgaard die dringend toe is aan een grondig onderhoud? Of een perceel waar minstens 10 nieuwe fruitbomen geplant kunnen worden? Dan kan je je contactgegevens nu alvast doorgeven aan het Regionaal Landschap. Wij leveren een advies op maat voor de inrichting van de boomgaard, het noodzakelijke beheer en het verkrijgen van de nodige vergunningen en subsidies. In het najaar kunnen we dan wellicht starten met de werken. Zo krijgt het landschap dankzij LEADER en de stad Tongeren een forse impuls.

Contact: christel.cornelissen@rlh.be

17 juni: demo-dag (13.00u – Monnikenhof) HAGENDORSER in Heers

Hagen horen thuis in Haspengouw en Voeren. Gedurende lange tijd deden ze dienst als beschermingsmuur, bron van hout of afrastering voor weilanden. Tegenwoordig is het een bron van leven en hebben ze ook een esthetische waarde gekregen. De nieuwe hagendorser, die agrolaanneming aankocht in het kader van het LEADER-project over landschapszorg, zorgt voor het herstel, behoud en duurzaam beheer van landelijke hagen. Woon je op het platteland? En heb je een haag op jouw perceelsrand staan die jaarlijks veel onderhoud vergt? Dan is de hagendorser misschien wel iets voor jou. Kom op 17 juni naar de demo-dag van de Hagendorser. Je ziet de nieuwe machine aan het werk en je zal merken hoe makkelijk het is om een steentje bij te dragen aan het duurzaam behoud van het landschap in Haspengouw en Voeren.

Contact: christel.cornelissen@rlh.be

Grondig beheer HOLLE WEGEN in Sint-Truiden

Afgelopen winter is er heel wat gebeurd in de holle wegen van Sint-Truiden. Zeven holle wegen kregen een grondige onderhoudsbeurt door arbeiders van de Wroeter. Niet enkel overhangende takken werden weggesnoeid. Oude hakhoutstoven werden opnieuw afgezet, knotbomen werden geknot en her en der werd een nieuw plantje aangeplant. Het RLH maakt momenteel voor de stad Sint-Truiden een beheerplan op voor ruim zestig waardevolle holle wegen die in de toekomst regelmatig bezoek mogen verwachten van een sociale arbeidersploeg. Waar nodig worden landbouwers en grondeigenaren betrokken bij het beheer van hun holle weg. Voor het achterstallig onderhoud van een aantal van deze holle wegen kan Sint-Truiden rekenen op Europese steun van LEADER.

Contact: frederik.santermans@rlh.be

Opgepoetste greenspots en nieuwe wandelfolders

In de winter legden we de laatste hand aan de herinrichting van de startpunten van onze greenspots. Tegelijkertijd werd de greenspot Rullingen grondig vernieuwd. Samen met de nieuwe wandelfolders en de goed onderhouden wandelpaden kunnen we nu terecht spreken van een kwaliteitsvol en compleet wandelaanbod. De 10 greenspots zijn goed voor ruim 200 kilometer wandelplezier en zijn ideaal om de streek te ontdekken. De nieuwe wandelfolders en infoborden geven kort en bondig informatie over het wandelgebied en zijn geïllustreerd met schitterende natuur- en landschapsfoto's en van alle wandelgebieden werd een schitterende driedimensionale kaart getekend. Die prijken op onze startborden en geven een indruk van het landschap, de beekvalleien, het monumentaal erfgoed dat je tegenkomt en de bijzondere flora en fauna.

De wandelkaarten kan je bestellen via onze website, maar je kan ze ook bij de toeristische diensten van de streek kopen. Kostprijs blijft 1,50 EURO.

De 10 greenspots van het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren

35 landschapswandelingen tussen 1 en 16 km

Alden Biesen ‘Geschiedenis tussen akker en beemd’
Heks ‘Langs boerenerven’
Grootloon ‘Via heuvels en boomgaarden’
Mettekoven ‘Grand-Cru landschap’
Munsterbos ‘Blik over de plassen’
Nieuwenhoven ‘Bos vol verrassingen’ *
Rullingen ‘Parels in ‘t groen’
Schulsbroek ‘Waters en wegels’
Vrijhern ‘Natuur rond de kluis’
Zammelen ‘Groene schatkamer’

* Volgend jaar krijgt ook Nieuwenhoven een opknapbeurt en een nieuwe wandellus.

Korte berichten

Gezocht: greenspotter m/v

U heeft een hart voor de streek? Wandelen is een tweede natuur voor u? Dan is deze job wellicht iets voor u. Een boom die over het wandelpad ligt, een bewegwijzeringsbordje dat verdwenen is, een stukje plankenpad dat hersteld moet worden, een modderstrook die het wandelpad ontoegankelijk maakt... Als greenspotter controleer je regelmatig onze wandelingen en geef je eventuele knelpunten aan ons door. Op deze manier kunnen we de kwaliteit van onze wandelingen blijven garanderen. Momenteel zijn er een dertigtal vrijwillige greenspotters actief. Voor de wandelgebieden Alden Biesen, Rullingen en Schulsbroek zijn we nog op zoek naar bijkomende greenspotters.

Is je interesse gewekt? Je kan je sollicitatie richten aan: **Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren** t.a.v. Kathleen Stappers, Daaleindestraat 2, 3720 Kortesseem Mailen kan ook: info@rlh.be

Duik mee het vijfgemeentenpunt in!

Het landschappelijk waardevolle gebied op de grens tussen Hasselt, Diepenbeek, Kortesseem, Alken en Wellen is het ‘vijfgemeentenpunt’ gedoopt. In het afgelopen winterseizoen werden hier de eerste aanplantingen van hagen en bomen uitgevoerd. In dit landelijk gebied vinden we de **kamsalamander** terug. Om te overleven heeft deze bijzondere salamander vele poelen nodig die vlak naast elkaar liggen. Om hem te helpen gaan we ons tijdens de zomermaanden vooral toespitsen op de aanleg en het herstel van poelen. Niet enkel de kamsalamander zal hierdoor terug regelmatig te zien zijn, ook kikkers, libellen, waterkevertjes, ... kunnen zich in deze watertjes naar hartelust uitleven. We zoeken daarom zoveel mogelijk eigenaars met een perceel binnen het projectgebied waar we kunnen werken aan het herstel van het leefgebied van de kamsalamander. Het Regionaal Landschap zorgt voor de nodige vergunningen en de coördinatie van de graafwerken. Dus daarvan hoeft je niet wakker te liggen. Door de verschillende subsidies die er bestaan, zal het je nagenoeg ook niets kosten. Hopelijk maak je tijdens een siësta onder de knotboom op de oever ooit kennis met één van de dankbare bewoners van jouw poel.

Contact: tine.rijvers@rlh.be. Het ‘vijfgemeentenpunt’ is een project met steun van de gemeenten, de provincie Limburg en onroerend erfgoed en in samenwerking met de Vlaamse Landmaatschappij, Natuurpunt en Limburgs Landschap.

Vogelrijke akkerranden

Tijdens het project bloemrijke akkerranden, merkten we dat onze akkerranden enorm veel leven aantrekken. Vooral akkervogels zoals patrijs, grauwe gors, veldleeuwerik en gele kwik vinden de bloemrijke akkerranden een hemel op aarde, maar ook kevers, bijen en vlinders vinden er hun gading. Vanwege deze diversiteit aan leven loopt dit project nu verder onder de naam ‘akkerbiodiversiteit’. Zo’n 25 landbouwers in Voeren, Riemst, Heers, Sint-Truiden en Gingelom hebben randen van hun akkers ingezaaid met het bloemrijk graanmengsel dat niet geoogst wordt. Deze akkerranden zijn de uitgelezen plaatsen om verschillende akkervogels in actie te zien, zowel in de lucht als op de grond. In de maand juli zijn deze akkerranden op hun mooist en trekken ze grote hoeveelheden vogels en ander leven aan. Op onze website kun je zelf zien waar de akkerranden liggen.

Contact: bemelmans.miranda@rlh.be

Loonse school wint logowedstrijd

Vanwege hun 10-jarig bestaan schreef de provinciale milieu- en natuurrad eind 2008 een logo-wedstrijd uit. Alle Limburgse kinderen uit het vijfde studiejaar konden hieraan deelnemen. Om de wedstrijd te winnen moesten de kinderen klassikaal een logo ontwerpen van de adoptiesoort in hun gemeente. Op deze manier wilde de Minaraad de adoptiesoorten beter bekend maken bij de kinderen. Als winnaar kwam de school ‘VBS De Boomgaard’ uit Borgloon uit de bus. Proficiat!

Meer info: www.rlh.be

Colofon

Verantwoordelijke uitgever

Danny Deneuker
Vorststraat 2
3500 Hasselt
• Tel. 011/31.38.98
• Fax 011/31.53.07
• E-mail: info@rlh.be
Deze krant wordt gratis verspreid op 130.000 exemplaren.

Werkten mee aan deze editie

Redactie RLH-team (An Digneffe, Anneleen Verpoorten, Martin Merken, Kristel Van Lishout, Miranda Bemelmans, Kathleen Stappers, Tine Rijvers, Christel Cornelissen, Frederik Santermans, Inge Nevelsteen, Joke Rymen, Ward Andriessen)
Vormgeving BLIKVOER
Druk Publirama (Kortesseem)
Volgende uitgave: najaar 2009

Een **Regionaal Landschap** is een streek in Vlaanderen met een waardevol landschap. Naar het voorbeeld van een ‘Naturpark’ in Duitsland of een ‘Parc Naturel Regional’ in Frankrijk, werd in onze streek het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren opgericht.

Het RLH-team werkt aan de uitbouw van deze streek op vlak van natuur, landschap en natuurgerichte recreatie. In opdracht van de 16 Haspengouwse gemeenten, Voeren, de Provincie Limburg en het Vlaams Gewest. In samenwerking met de Haspengouwse verenigingen voor natuur, landbouw, toerisme en weidelijke jacht. En met de steun van het Agentschap voor Natuur en Bos.

Vragen, suggesties, opmerkingen? Contacteer ons via www.rlh.be.

